

Dosarul nr. 3ra-1210/22
2-21101486-01-3ra-21112022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud: V. Dodon)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Minciuna, E. Palanciuc, V. Negru)

DECIZIE

15 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componentă:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Aliona Miron
Nicolae Craiu
Victor Burduh
Iurie Bejenaru

examinând recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,
în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată
depusă de Valeria Șterbeț împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind
anularea actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actului
administrativ individual favorabil cu privire la indexarea indemnizației viagere,
împotriva deciziei din 26 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a
fost respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale și a fost menținută
hotărârea din 17 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă :

La 07 iulie 2021 Valeria Șterbeț a depus cerere de chemare în judecată în
procedura contenciosului administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări
Sociale privind anularea actului administrativ individual defavorabil, obligarea
emiterii actului administrativ individual favorabil cu privire la indexarea
indemnizației viagere.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că a activat în calitate de judecător
începând cu anul 1973, iar începând cu data de 01 ianuarie 1997 este beneficiară de
pensie pentru vechime în muncă de judecător, stabilită conform art. 32 din Legea
544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

A susținut reclamanta că, prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale
sectorul Centru municipiul Chișinău nr. XX/XXXX/XXX din XX iunie XXX la
cererea depusă, în conformitate cu prevederile art. 26 alin. (4) și (5) din Legea
nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, a fost transferată la
alt tip de pensie – indemnizație lunară viageră, având drept calcul stagiul în regimul
special (vechimea în calitate de judecător) de 39 ani 10 luni 0 zile, calculată în
mărime de 95 % din salariul de funcție al judecătorului Curții Constituționale.

A menționat reclamanta că nefiind de acord cu decizia nominalizată mai sus, a
contestat-o în instanța de judecată, iar prin hotărârea din 18 iulie 2013 a Judecătoriei

Centru, municipiul Chișinău, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău și încheierea din 26 decembrie 2013 a Curții Supreme de Justiție, a fost anulată parțial decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sectorului Centru municipiul Chișinău nr. XX/XXX/XXX din XX iunie XXXX. Totodată, Casa Teritorială de Asigurări Sociale sectorului Centru municipiul Chișinău a fost obligată să-i recalculeze indemnizația lunară viageră în mărime de 95 % reieșind din salariul mediu lunar achitat Președintelui Curții Supreme de Justiție, ținând-se cont de indexarea salariului, începând cu 14 mai 2013.

În continuare, reclamanta a menționat că prin Legea privind salarizarea judecătorilor nr. 238 din 23 decembrie 2013 (publicată în M.O. nr. 14-16/32 din 21 ianuarie 2014), începând cu 1 ianuarie 2014 salariile judecătorilor au fost majorate.

Prin urmare, susține reclamanta că a depus cererea de recalculare a indemnizației lunare viagere în dependență de noul cuantum al salariului Președintelui Curții Supreme de Justiție, calculat în conformitate cu Legea nr. 238 din 23 decembrie 2013, însă a fost respinsă de către Casa Teritorială Asigurări Sociale sectorul Centru, municipiul Chișinău, invocându-se că temei legitim pentru recalculare nu există.

Prin hotărârea din 24 februarie 2014 a Judecătoriei Centru, municipiul Chișinău menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău și încheierea din 23 iulie 2014 a Curții Supreme de Justiție a fost anulată parțial decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sectorul Centru, municipiul Chișinău din 10 ianuarie 2014 în partea care ține de cuantumul indemnizației lunare viagere plătit judecătorului demisionat Valeria Șterbeț. A fost obligată Casa Teritorială de Asigurări Sociale sectorul Centru municipiul Chișinău să-i recalculeze indemnizația lunară viageră în mărime de 95% reieșind din salariul mediu lunar achitat Președintelui Curții Supreme de Justiție, ținând-se cont de indexarea salariului, în conformitate cu prevederile art. 4 și art. 5 Legea privind salarizarea judecătorilor nr. 238 din 23 decembrie 2013, începând cu 01 ianuarie 2014.

În acest context a indicat reclamanta că Plenul Curții Supreme de Justiție prin Avizul consultativ nr. 4ac-15/13 s-a expus că atât pensia, cât și indemnizația lunară viageră a judecătorului în demisie se recalculează, ținându-se cont de salariul mediu al judecătorului în funcție. Aceasta decurge din principiul unitar al statutului de judecător reglementat prin dispozițiile art. 2 din Legea cu privire la statutul judecătorului, potrivit cărora judecătorii din toate instanțele judecătorești, au un statut unic și se disting între ei numai prin împuterniciri și competență. Or, pensiile pentru vechime în muncă și indemnizațiile lunare viagere judecătorilor se stabilesc prin aceeași lege specială – Legea cu privire la statutul judecătorului și au aceeași sursă de finanțare.

Astfel, a considerat reclamanta important de a menționa că, conform practicii judiciare statuate prin mai multe hotărâri judecătorești irevocabile în astfel de categorii de litigii instanțele judecătorești au considerat cerințele reclamantilor întemeiate și le-au dat câștig de cauză, menționând că principiul unitar al statutului de judecător este aplicabil atât la recalcularea pensiei, cât și a indemnizației lunare viagere, care au aceeași origine – asigurarea socială a judecătorilor, cu deosebirea că indemnizația lunară viageră se plătește la plecarea onorabilă a judecătorului din funcție, cu condiția unei vechimi în munca de judecător de cel puțin 20 de ani și

întreruperea definitivă a activității de judecător, legislatorul lăsând la discreția judecătorului de a alege între pensie și indemnizație lunară viageră.

A mai indicat reclamanta că principiul unitar al statutului judecătorului este statuat și prin jurisprudența constantă a Curții Supreme de Justiție în cauzele de chemare în judecată a Casei Naționale de Asigurări Sociale privind obligarea recalculării pensiilor judecătorilor în funcție.

A menționat reclamanta că în hotărârea pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art.I pct. 22 și art. II-V din Legea nr.358 - XV din 31 iulie 2003 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative” (M.O. nr.61-63/15 din 16 aprilie 2004), Curtea Constituțională a menționat că dreptul subiectiv, constituit în baza unei legi anterioare, nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Legea nouă nu este susceptibilă aplicării unor fapte din trecut, cazurile contrare intrând în contradicție cu art. 22 din Constituție.

La fel, a indicat reclamanta că prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici (M.O. nr.14-17 din 10 februarie 2000, art.4) s-a statuat că, la adoptarea unor legi noi și a altor acte juridice este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, consfințit în Legea cu privire la statutul judecătorului, întru respectarea principiului respectării drepturilor dobândite anterior în mod licit.

Iar, potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr.27 din 20 noiembrie 2011 (M.O. nr.1-6 din 06 ianuarie 2012, art. I), un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 din Constituție și respectiv, art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană, numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are valoare economică.

Astfel, a considerat reclamanta aplicabil în speță argumentul că, dreptul patrimonial dobândit pentru ea este dreptul la indemnizația lunară viageră ce se află în plată, cu drept de recalculare/indexare, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate.

În această ordine de idei, reclamanta a indicat că a dobândit dreptul la indemnizație lunară viageră în condițiile art. 26 alin. (5) din Legea 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, care prevedea atunci fără echivoc, recalcularea în dependență de indexarea salariului judecătorului în funcție. Or, prin aplicarea sensului de indexare se prezumă modificarea, compensarea, amplificarea unei valori (în cazul dat - a indemnizației lunare viagere) în funcție de un indice economic.

A menționat reclamanta că prin consecință, Valeria Șterbeț în calitate de judecător în demisie, a dobândit acest drept de calculare și plată a indemnizației lunare viagere, inclusiv cu drept de recalculare/majorare în funcție de un indice economic (coroborarea cu prevederile legale privind majorarea salariului judecătorului în exercițiu), drept dobândit anterior survenirii abrogării alin. 5 al art. 26 din Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

Prin urmare, a susținut reclamanta că conform regulii generale, legea nouă nu poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui. Aceasta decurge și din prevederile Codului civil, care statuează în art. 7 alin. (1) și (2) că legea civilă

nu are caracter retroactiv, nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. Astfel, în materie civilă, juridic legea veche ultraactivează/supraviețuiește pentru rezolvarea situațiilor juridice pendinte, care rămân guvernate de legea sub imperiul căreia s-au născut.

A reiterat reclamanta că potrivit art. 54 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile, libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. Or, art. 140 din Constituție și Legea cu privire la Curtea Constituțională stabilesc imperativ că hotărârile organului de jurisdicție constituțională sânt acte oficiale și executorii pentru toate autoritățile publice, persoane fizice și juridice.

Prin urmare, a susținut reclamanta că abrogarea alin. (5) al art. 26 din Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, adoptată ulterior, nu-i poate diminua substanța dreptului social în condițiile în care a fost dobândit licit. Or, vechile prevederi ultraactivează, fiind aplicabilă atât plata, cât și recalcularea/majorarea indemnizației lunare viagere în funcție de un indice economic, guvernată de legea sub imperiul căreia s-a născut.

Astfel, a indicat reclamanta că recalcularea pensiei judecătorului în dependență de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu a fost substituită cu indexarea. Or, atât recalcularea, cât și indexarea presupun majorarea pensiei.

A notat reclamanta că ținând cont de principiul unitar al statutului judecătorului, originea comună a pensiei pentru vechime în muncă și a indemnizației lunare viagere – asigurarea socială a judecătorilor, stabilirea și plata lor în baza aceleiași legi speciale și din aceleași surse, fără ca legislatorul până la abrogarea alin. (5) al art. 26 din Legea 544-XIII din 20 iulie 1995 să facă diferența între modul de recalculare/majorare a pensiei și modul de recalculare/majorare a indemnizației lunare viagere, întru asigurarea dreptului dobândit licit, având în vedere ultraactivitatea nomelor abrogate, a considerat că condițiile stabilite conform prevederilor art. 13 din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, de indexare/majorare a pensiilor pentru vechime în muncă sunt aplicabile și pentru indexarea/majorarea indemnizațiilor lunare viagere judecătorilor.

În baza celor relatate, reclamanta a considerat că dispune de dreptul de a-i fi indexată/majorată indemnizația lunară viageră prin aplicarea condițiilor de indexare a pensiei judecătorilor pentru vechime în muncă, fără anumite limitări, iar în caz contrar, s-ar atesta o diferențiere de tratament (discriminatoriu) între judecătorii care primesc pensie pentru vechime în muncă și judecătorii demisionați onorabil care primesc indemnizație lunară viageră, fapt ce ar duce la violarea art.14 CEDO, aceasta fiind incompatibilă cu protecția proprietății garantată de articolul 46 din Constituție și, implicit, de articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului.

Prin urmare, a menționat reclamanta că prin intermediul poștei electronice a expediat în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale cererea din 09 aprilie 2021, ulterior completată cu cererea din 28 aprilie 2021, prin care a solicitat Casei Naționale de Asigurări Sociale să le examineze în fond și să emită un act individual favorabil prin care să-i indexeze indemnizația lunară viageră în conformitate cu prevederile art. 32 din Legea 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului în redacția Legii nr. 37 din 28 februarie 2020 pentru modificarea unor

acte legislative, în condițiile art. 13 din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, începând cu 01 aprilie 2021. Conform răspunsurilor electronice, cererile au fost recepționate, iar cererea din 28 aprilie 2021 fiind înregistrată cu nr. S-888/21 la 29 aprilie 2021.

A mai menționat reclamanta că ținând cont de opiniile controversate la interpretarea prevederilor actelor normative relevante privind delimitarea competențelor dintre Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa teritorială de Asigurări Sociale, la data de 07 mai 2021 prin poșta electronică s-a adresat către Casa Națională de Asigurări Sociale cu cerere prin care a solicitat să transfere cererile din depuse la data de 09 aprilie 2021 cât și cea de completare depusă la data de 28 aprilie 2021 în procedura administrativă după competență Casei teritoriale de Asigurări Sociale sectorul Centru, municipiul Chișinău, în cazul în care autoritatea publică ierarhic superioară și de control Casa Națională de Asigurări Sociale consideră că cererile înaintate privind indexarea indemnizației lunare viagere sunt de competența autorității publice ierarhic inferioare, în conformitate cu prevederile art. 58 din Codul administrativ.

Prin urmare, reclamanta a menționat că la 11 mai 2021, prin răspunsul electronic s-a confirmat readresarea la Casa teritorială de Asigurări Sociale Centru, iar ulterior, la 14 mai 2021 Casa Națională de Asigurări Sociale prin răspunsul nr. Ș-888/21 din 14 mai 2021 i-a acordat termen de 7 zile calendaristice în vederea înlăturării neajunsurilor depistate (lipsește semnătura electronică).

În acest context, a specificat reclamanta că în aceeași zi prin poșta electronică a solicitat Casei Naționale de Asigurări Sociale să-i explice cui să adreseze în continuare petiția semnată: Casei Naționale de Asigurări Sociale sau Casei teritoriale de Asigurări Sociale sectorul Centru municipiul Chișinău. Însă, din lipsa răspunsului explicativ, cererea din 28 aprilie 2021 semnată a expedit-o prin intermediul oficiului poștal Casei Naționale de Asigurări Sociale la 17 mai 2021, iar la 18 mai 2021 a depus-o personal la Casa teritorială de Asigurări Sociale sectorul Centru, municipiul Chișinău, cererea fiind înregistrată cu nr. 2286/2021.

Prin răspunsul nr. Ș-986/2 din 07 iunie 2021 Casa Națională de Asigurări Sociale i-a refuzat în satisfacerea cererii invocând că temei legitim de a indexa de la 01 aprilie 2021 indemnizația lunară viageră de care beneficiază nu este, motivând prin faptul că prin Legea nr. 60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, alin. (4) și (5) ale art.26 din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, ce prevedeau normele de stabilire a indemnizației lunare viagere, au fost abrogate. Totodată, a menționat că prin Legea nr.37 din 28 februarie 2020 pentru modificarea unor acte legislative au fost operate modificări în Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 potrivit cărora de la 01 ianuarie 2021 pensiile pentru vechime în muncă stabilite conform art. 32 din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 se indexează în condițiile art. 13 din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii.

A indicat reclamanta că nefiind de acord cu refuzul din 07 iunie 2021 în indexarea indemnizației lunare viagere de care dispune, la 09 iunie 2021 s-a adresat cu cerere prealabilă în care a invocat că răspunsul nu corespunde prevederilor legale (art. 118-122, 124 din Codul administrativ) și nu conține argumentele pe care se întemeiază, solicitând astfel Casei Naționale de Asigurări Sociale, inclusiv prin intermediul Casei teritoriale de Asigurări Sociale sectorul Centru, municipiul

Chișinău, emiterea unui act administrativ privind indexarea indemnizației lunare viagere de care dispune, începând cu 01 aprilie 2021, ținând cont de argumentele invocate în cererea semnată din 28 aprilie 2021. La aceeași cerere, la 14 mai 2021 a primit răspunsul Casei teritoriale de Asigurări Sociale sectorul Centru municipiul Chișinău cu nr. 5480/1 din 01 iunie 2021, potrivit căruia temei legitim de a indexa de la 01 aprilie 2021 indemnizația lunară viageră nu este, argumentele refuzului fiind similare cu cele ale Casei Naționale de Asigurări Sociale din 07 iunie 2021.

A susținut reclamanta că la 15 iunie 2021 a remis Casei Naționale de Asigurări Sociale cerere prealabilă suplimentară, prin intermediul oficiului poștal, reiterând că nu este de acord atât cu refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale, cât și cu refuzul Casei teritoriale de Asigurări Sociale sectorul Centru municipiul Chișinău din 01 iunie 2021 (primit prin intermediul oficiului poștal la 14 iunie 2021), în indexarea indemnizației lunare viagere, deoarece nu conține argumentele pe care se întemeiază, nu sunt analizate și nici respinse argumentele ce se conțin în cererea din 28 aprilie 2021.

Prin urmare, reclamanta a solicitat Casei Naționale de Asigurări Sociale reexaminarea răspunsurilor de refuzul nr. Ș-986/2 din 07 iunie 2021 și Casei teritoriale de Asigurări Sociale sectorul Centru, municipiul Chișinău nr. 5480/1 din 01 iunie 2021 și emiterea unui act administrativ individual favorabil privind indexarea indemnizației lunare viagere de care dispune, începând cu 01 aprilie 2021, ținând cont de argumentele invocate în cererea formată din 28 aprilie 2021.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale din 24 iunie 2021 nr. Ș-1165/21; Ș-1995/21, recepționat prin intermediul oficiului poștal la 27 iunie 2021, contra semnătură, cererile prealabile (inițială și suplimentară) de emitere a unui act administrativ individual favorabil privind indexarea indemnizației lunare viagere au fost respinse, indicând-se că temei legal de indexare a acestora nu este, luând în considerație faptul că alin. (4) și (5) ale art. 26 din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 au fost abrogate, iar prin Legea nr. 37 din 28 februarie 2020 nu au fost operate modificări privind indexarea indemnizației viagere.

În acest sens, reclamanta a notat că își exprimă dezacordul cu respingerea petiției de către Casa teritorială de Asigurări Sociale sectorul Centru, municipiul Chișinău și Casa Națională de Asigurări Sociale, precum și cu respingerea cererii prealabile de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

A considerat reclamanta că la examinarea acestora nu s-a ținut cont de prevederile legale care ghidează etapele procedurii administrative, la emiterea actelor de refuz au fost încălcate și prevederile art. art. 118-122, 124, 167-169 din Codul administrativ.

Totodată, a concretizat reclamanta că la cererea depusă la 18 mai 2021, înregistrată cu nr. 2286 la Casa teritorială de Asigurări Sociale a sectorului Centru, municipiul Chișinău a primit răspuns la 14 iunie 2021.

Astfel, a considerat reclamanta că prin actul administrativ emis de Casa Națională de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Centru, municipiul Chișinău) din 01 iunie 2021 nr. 5480/1 i s-a vătămât un drept stabilit de lege – indexarea indemnizației lunare viagere prevăzut de art. 26 alin. (5), art. 32 alin. (1¹) din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. nr. 544-XIII din 20 iulie 1995, art. 13 din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, conform argumentelor care sunt invocate în cererea de chemare în judecată.

Ulterior, la data de 28 septembrie 2021 reclamanta Valeria Șterbeț a depus cerere de completare a pretențiilor prin care a solicitat verificarea actului administrativ emis de Casa teritorială de Asigurări Sociale a sectorului Centru, municipiul Chișinău cu nr. 5480/1 din 01 iunie 2021, anularea actului administrativ emis de Casa Teritorială de Asigurări Sociale a sectorului Centru, municipiul Chișinău cu nr. 5480/1 din 01 iunie 2021 și obligarea pârâtei de a-i indexa indemnizația lunară viageră în conformitate cu prevederile art.26 alin.(5), art. 32 alin. (1¹) Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544-XIII din 20 iulie 1995, în condițiile art. 13 din Legea privind sistemul public de pensii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998, începând cu 01 aprilie 2021. (f.d.52-53)

Prin hotărârea din 17 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost anulată decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Chișinău, sectorul Centru) nr. 5480/1 din 01 iunie 2021 privind refuzul indexării indemnizației lunare viagere stabilită reclamantei Valeria Șterbeț și actul administrativ adoptat în procedura prealabilă nr. Ș-1165/21; Ș-1995/21 din 24 iunie 2021. A fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să indexeze indemnizația lunară viageră stabilită reclamantei Valeria Șterbeț, începând cu data de 01 aprilie 2021. (f.d.90, 97-103)

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 19 mai 2022, prin intermediul poștei electronice (f.d.94), Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 17 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie respinsă acțiunea înaintată de Valeria Șterbeț (f.d.95/96).

La 02 august 2022, prin intermediul poștei electronice (f.d.108), Casa Națională de Asigurări Sociale a depus motivarea apelului împotriva hotărârii din 17 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani (f.d.109/110)

Prin decizia din 26 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărârea din 17 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani. (f.d.128; 129/147)

La 27 octombrie 2022, prin intermediul adresei electronice (f.d.149), Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs nemotivat, iar la 18 noiembrie 2022, prin intermediul adresei electronice (f.d.155) a depus motivarea recursului împotriva deciziei din 26 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel cu emiterea unei noi decizii de respingere ca neîntemeiată a acțiunii.

În argumentarea cererii de recurs recurenta a invocat că nu este de acord cu decizia contestată, deoarece prin Legea nr. 37 din 28 februarie 2020 pentru modificarea unor acte legislative, au fost operate modificări la art. 32 din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 și de la 01 ianuarie 2021 pensiile pentru vechime în muncă stabilite conform Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 se indexează în condițiile art. 13 din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii.

Astfel, luând în considerare faptul că alin. alin. (4)-(5) ale art. 26 din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 au fost abrogate, iar Legea nr. 37 din 28 februarie 2020 nu prevede și nu admite mecanismul indexării indemnizației viagere, pretențiile reclamantei privind indexarea indemnizației viagere nu au temei legal de admitere.

În contextul dat, recurenta a reiterat că legislația Republicii Moldova nu prevede și nici nu a prevăzut vreodată recalcularea indemnizației lunare viagere, pentru nici o categorie de beneficiari de o atare prestație socială.

Respectiv, consideră recurenta că solicitarea intimății nu are absolut nici un temei legal de admitere, în contextul în care legislația națională (art.13 din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998, în temeiul căruia intimata își argumentează pretențiile) prevede expres că indexării sunt supuse doar pensiile, dar nu și indemnizațiile lunare viagere.

A menționat recurenta că instanțele inferioare au ignorat cu desăvârșire atât prevederile legale, în acest sens, cât și cumulum de argumente aduse de Casa Națională de Asigurări Sociale în referință cât și în cererea de apel, acestea rămânând fără careva apreciere.

Prin urmare, a solicitat recurenta ca instanței de recurs să dea o apreciere obiectivă și multiaspectuală celor invocate în prezenta cerere de recurs, cu expunerea în motivarea deciziei asupra fiecărui argument invocat.

La 28 noiembrie 2022, prin intermediul poștei electronice (f.d.161), cât și prin intermediul poștei terestre (f.d.177), Valeria Șterbeț a depus referință prin care a solicitat să fie declarat inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva deciziei din 26 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, cu menținerea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe ca fiind întemeiate și legale. (f.d.162/166; 168/176)

Prin încheierea din 14 decembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție s-a declarat admisibil recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva deciziei din 26 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și s-a numit spre examinare în fond, în complet de cinci judecători.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 26 octombrie 2022, în ședință publică. (f.d.128)

Totodată, din actele dosarului se atestă că, dispozitivul deciziei din 26 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată Casei Naționale de Asigurări Sociale prin intermediul poștei electronice la 28 octombrie 2022, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei. (f.d.148)

Decizia motivată a Curții de Apel Chișinău din 26 octombrie 2022, a fost notificată Casei Naționale de Asigurări Sociale prin intermediul poștei electronice la 15 noiembrie 2022, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei. (f.d.152)

În atare circumstanțe, completul ajunge la concluzia că recurenta s-a conformat prevederilor legale stipulate la art. 245 din Codul administrativ privind modul și termenul de depunere a recursurilor.

În conformitate cu art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

În speță, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție nu consideră oportun de a cita participanții la proces și reprezentanții acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurentului au fost expuse cu suficientă claritate.

Studiind materialele dosarului, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs urmează a fi respinsă și menținută decizia instanței de apel, din următoarele motive.

Conform art.248 alin. (1) lit.a) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă decizie prin care respinge recursul.

Instanța de recurs, relevă că în corespundere cu art. 21 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative.

Totodată, conform art. 22 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sînt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Potrivit art. 194 alin. (2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

În temeiul art. 244 alin. (2) în coroborare cu art. 231 alin. (2) din Codul administrativ, pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap.III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La acest capitol, Colegiul reține și prevederile art. 219 alin. (1) din Codul administrativ, potrivit cărora instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Prin prisma alin. (2) și (3) din același articol, instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.

Recapitulând esența litigiului în scopul verificării aplicării corecte a dreptului material și procedural, instanța de recurs reține următoarea stare de fapt.

Din materialele cauzei rezultă că, prin hotărârea din 18 iulie 2013 a Judecătorei Centru, mun. Chișinău, a fost anulată parțial decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Chișinău, sectorul Centru) nr. 91/20113/21938 din 10 iunie 2013. Totodată, Casa Națională de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Chișinău, sectorul Centru) a fost obligată să-i recalculeze indemnizația lunară viageră în mărime de 95 % reieșind din salariul mediu lunar achitat Președintelui Curții Supreme de Justiție, ținându-se cont de indexarea salariului, începând cu 14 mai 2013. Hotărârea a fost menținută prin decizia Colegiului Civil al Curții de Apel Chișinău (dosarul nr. 3a-683/13) și încheierea Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 26 decembrie 2013 (dosarul nr. 3ra-1725/13) (fila dosarului administrativ 35).

Astfel, prin hotărârea instanței de judecată Casa Națională de Asigurări Sociale a fost obligată să recalculeze indemnizația lunară viageră în mărime de 95 % din majorările salariului președintelui Curții Supreme de Justiție în funcție, inclusiv de la 14 mai 2013.

Prin cererile din 07 aprilie 2021 și 18 mai 2021 reclamanta/intimata Valeria Șterbeț a solicitat Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Chișinău, sectorul Centru) indexarea indemnizației lunare viagere în conformitate cu prevederile art. 26 alin. (5) Legea cu privire la statutul judecătorului nr.544-XIII din 20 iulie 1995 în redacția Legii nr. 153 din 05 iulie 2012 de până la abrogare prin Legea nr. 60 din 04 aprilie 2014 și, respectiv, cu prevederile art. 32 din Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului în redacția Legii nr. 37/2020, începând cu 01 aprilie 2021 (filele cauzei 14-17).

Prin decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Chișinău, sectorul Centru) nr. 5480/1 din 01 iunie 2021, s-a comunicat Valeriei Șterbeț că, în privința indexării indemnizației lunare viagere prin Legea nr. 27 din 12 martie 2021, pentru modificarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial din 19 martie 2021, a fost modificat art. 13 din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, și prin urmare alin. (1) are următorul cuprins: „Pensiile se indexează în fiecare an, la 01 aprilie și 01 octombrie. La 01 aprilie, coeficientul de indexare va fi egalat cu media creșterii anuale a indicilor prețurilor de consum din ultimii 3 ani, iar la 01 octombrie – rata inflației înregistrată în primul semestru al anului în curs, coeficientul de indexare se stabilește de Guvern”. Prin Legea nr. 60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, alineatele (4) și (5) ale art. 26 din Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, ce prevedeau normele de stabilire a indemnizației lunare viagere, au fost abrogate. Prin Legea nr.37/2020 pentru modificarea unor acte legislative au fost operate modificări în Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 și de la 01 ianuarie 2021 pensiile pentru vechimea în muncă stabilite conform art. 32 din Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 se indexează în condițiile art. 13 din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii. Astfel, Valeria Șterbeț a fost informată că temei legitim de indexare de la 01 aprilie 2021 a indemnizației viagere nu este (fila cauzei 27).

Nefiind de acord cu decizia de refuz, reclamanta/intimata Valeria Șterbeț s-a adresat cu cereri prealabile, înregistrate cu nr. Ș-1165/21 din 11 iunie 2021 și nr. Ș-1195/21 din 16 iunie 2021 către Casa Națională de Asigurări Sociale, prin care a solicitat reexaminarea răspunsurilor de refuz ale Casei Naționale de Asigurări Sociale

nr. Ș-986/2 din 17 mai 2021 și Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Chișinău, sectorul Centru) nr.5480/1 din 01 iunie 2021 și emiterea unui act administrativ individual favorabil privind indexarea indemnizației lunare viagere de care dispune începând cu 01 aprilie 2021 (fila cauzei 28).

Astfel, prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. Ș-1165/21; Ș-1195/21 din 24 iunie 2021 reclamantei/intimate Valeria Șterbeț i-a fost comunicat, că luând în considerare faptul că, aliniatele (4)-(5) ale art. 26 din Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 au fost abrogate, iar prin Legea nr. 37/2020 nu au fost operate modificări privind indexarea indemnizației viagere, temei legal de indexare a acesteia nu este (fila dosarului 35).

Manifestându-și dezacordul cu acțiunile Casei Naționale de Asigurări Sociale, la data de 07 iulie 2021 Valeria Șterbeț a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind obligarea la indexarea indemnizației lunare viagere (f.d.2-8).

La data de 28 septembrie 2021 reclamanta Valeria Șterbeț a depus cerere de completare a pretențiilor prin care a solicitat verificarea actului administrativ emis de Casa teritorială de Asigurări Sociale a sectorului Centru, municipiul Chișinău cu nr. 5480/1 din 01 iunie 2021, anularea actului administrativ emis de Casa Teritorială de Asigurări Sociale a sectorului Centru, municipiul Chișinău cu nr. 5480/1 din 01 iunie 2021 și obligarea pârâtei de a-i indexa indemnizația lunară viageră în conformitate cu prevederile art. 26 alin. (5), art. 32 alin. (1¹) Legea cu privire la statutul judecătorului nr. nr.544-XIII din 20 iulie 1995, în condițiile art. 13 Legea privind sistemul public de pensii nr. 156/1998, începând cu 01 aprilie 2021. (f.d.52-53)

Fiind investită cu judecarea cauzei în prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, prin hotărârea din 17 mai 2022, a anulat decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Chișinău, sectorul Centru) nr. 5480/1 din 01 iunie 2021 privind refuzul indexării indemnizației lunare viagere stabilită reclamantei Valeria Șterbeț și actul administrativ adoptat în procedura prealabilă nr. Ș-1165/21; Ș-1995/21 din 24 iunie 2021. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să indexeze indemnizația lunară viageră stabilită reclamantei Valeria Șterbeț, începând cu data de 01 aprilie 2021. (f.d.90, 97-103)

În privința temeiniciei acțiunii în contenciosul administrativ prima instanță, a menționat că prin Legea nr. 60 din 04 aprilie 2014, dispozițiile alin. (4) și alin. (5) ale art. 26 din Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului au fost abrogate. Astfel, urmare a modificărilor operate, art. 32 din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 are următorul conținut: „(1) Judecătorul care a atins vârsta de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni a activat în funcția de judecător, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55 % din salariul mediu lunar, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani – de 3%, dar în total nu mai mult de 80% din salariul mediu lunar. Pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu.

Prima instanță a mai relevat că prin hotărârea nr. 9 din 30 martie 2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. I pct. 22 și art. II-V din Legea nr. 358-XV din 31 iulie 2003 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, Curtea Constituțională a menționat că dreptul subiectiv, constituit în baza unei legi anterioare, nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Legea

nouă nu este susceptibilă aplicării unor fapte din trecut, cazurile contrare intrând în contradicție cu art. 22 din Constituție.

Prin urmare, prima instanță a conchis că conform regulii generale, legea nouă poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, îl poate suprima sau îl poate înlocui cu un alt drept, însă legea nouă nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

În acest context, prima instanță a menționat că hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 27 ianuarie 2000 prevede că la adoptarea unor legi noi și a altor acte juridice este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, consfințit în Legea cu privire la statutul judecătorului.

Astfel, prima instanță a considerat că Curtea Constituțională s-a pronunțat univoc asupra faptului că cuantumul pensiei, stabilit printr-o lege anterioară, nu poate fi micșorat, iar plata pensiei fixate nu poate fi suspendată printr-un act normativ adoptat ulterior.

Cu trimitere la prevederile art. 28 alin. (1) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, și art. 54 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova prima instanță a menționat că dreptul social cu privire la beneficierea indemnizație viageră, inclusiv și recalcularea acesteia, a fost dobândit de Valeria Șterbeț anterior modificărilor din 04 aprilie 2014 (în vigoare din 16 mai 2014) operate la art. 26 din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

Astfel, a notat prima instanță că dreptul constituit în baza unor legi anterioare nu poate fi stins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Legea nouă nu poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, nu poate desființa modalitatea, prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

Având în vedere circumstanțele pricinii raportate la normele legale aplicabile speței, prima instanță a constatat că reclamanta Valeria Șterbeț are dreptul de a-i fi indexată și achitată indemnizația viageră, reieșind din indexarea generală a pensiilor în dependență de coeficientul creșterii indicilor prețurilor.

Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 26 octombrie 2022 a respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale și a menținut hotărârea din 17 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Instanța de apel a motivat decizia prin faptul că prima instanța corect a aplicat normele de drept care se referă speței, a dat apreciere completă obiectivă și sub toate aspectele probelor, iar hotărârea dată este legală și întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor și intereselor legale a participanților la proces.

Pe final, instanța de apel a conchis că Casa Națională de Asigurări Sociale nu și-a îndeplinit obligațiile sale de a exercita discreția în conformitate cu prevederile legale, iar prima instanța întemeiat a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să indexeze indemnizația lunară viageră stabilită reclamantei Valeria Șterbeț, începând cu data de 01 aprilie 2021.

Verificând legalitatea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că, instanțele de judecată ierarhic inferioare, reieșind din temeiurile și obiectul acțiunii, cu aplicarea corectă a legii materiale, stabilind circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei și având la bază cumulul de

probe administrate la caz, corect au ajuns la soluția privind admiterea acțiunii depuse de Valeria Șterbeț împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil cu privire la indexarea indemnizației viagere.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs reține prevederile art. 195 din Codul administrativ, potrivit cărora procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

Astfel fiind, potrivit art. 123 alin. (2) din Codul de procedură civilă, faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o cauză civilă soluționată anterior în instanță de drept comun sau în instanță specializată sunt obligatorii pentru instanța care judecă cauza și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte cauze civile la care participă aceleași persoane.

În acest context este necesar de menționat că scopul instituției puterii lucrului judecat rezidă în crearea unei stabilități și bune funcționări a circuitului civil, fiind totodată o expresie a principiului securității raporturilor juridice, care presupune că atunci când instanțele judecătorești dau o apreciere finală unei chestiuni, constatarea lor să nu mai poată fi pusă în discuție.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că, instanțele sunt obligate să țină cont de constatările de fapt din procedurile judiciare anterioare, repunerea în discuție a situației soluționate definitiv prin alte hotărâri constituind o încălcare a art. 6 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Omului (hotărârea în cauza Roșca contra Republicii Moldova din 22 martie 2005).

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs reține că obiect al examinării prezentei cauze în instanța de contencios administrativ îl constituie verificarea legalității deciziei organului de asigurări sociale cu privire la respingerea cererii lui Valeria Șterbeț de a-i recalcula pensia stabilită anterior în baza vechimii în muncă dobândite ulterior stabilirii pensiei, precum și cerința subsecventă de obligare a autorității pârâte de a efectua indexarea indemnizației lunare viagere.

Sub acest aspect este notabil că organul de asigurări sociale a refuzat indexarea indemnizației lunare viagere lui Valeria Șterbeț în temeiul art. 26 alin. (4) și (5) din Legea cu privire la statutul judecătorului, nr. 544-XIII din 20 iulie 1995, deoarece prin Legea nr. 37 din 28 februarie 2020 pentru modificarea unor acte legislative nu au fost operate modificări privind indexarea indemnizației viagere.

La capitolul dat, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reiterează că reieșind din solicitările expuse în cererea de chemare în judecată, rezultă că, acțiunea reclamantei este una în obligare.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, apreciază ca fiind întemeiate concluziile instanțelor de judecată ierarhic inferioare în vederea admiterii acțiunii depuse de Valeria Șterbeț, din considerentele ce vor fi expuse în continuare.

Prin hotărârea din 24 februarie 2014 a Judecătoriei Centru, municipiul Chișinău menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău și încheierea din 23 iulie 2014 a Curții Supreme de Justiție a fost anulată parțial decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sectorul Centru, municipiul Chișinău din 10 ianuarie 2014 în partea care ține

de cuantumul indemnizației lunare viagere plătit judecătorului demisionat Valeria Șterbeț. A fost obligată Casa Teritorială de Asigurări Sociale sectorul Centru municipiul Chișinău să-i recalculeze indemnizația lunară viageră în mărime de 95% reieșind din salariul mediu lunar achitat Președintelui Curții Supreme de Justiție, ținând-se cont de indexarea salariului, în conformitate cu prevederile art. 4 și art. 5 Legea privind salarizarea judecătorilor nr. 238 din 23 decembrie 2013, începând cu 01 ianuarie 2014.

La 28 februarie 2020 de către Parlamentul Republicii Moldova a fost adoptată Legea nr.37 pentru modificarea unor acte legislative au fost operate modificări în Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 potrivit cărora de la 01 ianuarie 2021 pensiile pentru vechime în muncă stabilite conform art. 32 din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 se indexează în condițiile art. 13 din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii.

Astfel, la 09 aprilie 2021, prin intermediul poștei electronice, Valeria Șetbeș a expediat o cerere în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale care ulterior la data de 28 aprilie 2021 a fost completată prin care a solicitat Casei Naționale de Asigurări Sociale să le examineze în fond și să emită un act individual favorabil prin care să-i indexeze indemnizația lunară viageră în conformitate cu prevederile art. 32 din Legea 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului în redacția Legii nr. 37 din 28 februarie 2020 pentru modificarea unor acte legislative, în condițiile art. 13 din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, începând cu 01 aprilie 2021.

Prin răspunsul nr. Ș-986/2 din 07 iunie 2021 Casa Națională de Asigurări Sociale i-a refuzat în satisfacerea cererii invocând că temei legitim de a indexa de la 01 aprilie 2021 indemnizația lunară viageră de care beneficiază nu este, motivând prin faptul că prin Legea nr. 60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, alin. (4) și (5) ale art.26 din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, ce prevedeau normele de stabilire a indemnizației lunare viagere, au fost abrogate. Totodată, a menționat că prin Legea nr.37 din 28 februarie 2020 pentru modificarea unor acte legislative au fost operate modificări în Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 potrivit cărora de la 01 ianuarie 2021 pensiile pentru vechime în muncă stabilite conform art. 32 din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 se indexează în condițiile art. 13 din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii.

Instanța de fond, prin hotărârea din 17 mai 2022, a conchis asupra temeiniciei acțiunii depuse de Valeriei Șterbeț. A fost anulată decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Chișinău, sectorul Centru) nr. 5480/1 din 01 iunie 2021 privind refuzul indexării indemnizației lunare viagere stabilită reclamantei Valeria Șterbeț și actul administrativ adoptat în procedura prealabilă nr. Ș-1165/21; Ș-1995/21 din 24 iunie 2021. A fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să indexeze indemnizația lunară viageră stabilită reclamantei Valeria Șterbeț, începând cu data de 01 aprilie 2021.

Iar, instanța de apel prin decizia din 26 octombrie 2022 a respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale și a menținut hotărârea din 17 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

În aceste circumstanțe, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ

lărgit al Curții Supreme de Justiție a concluzionat ca fiind corectă concluzia instanțelor de judecată ierarhic inferioare precum că dreptul social cu privire la beneficierea de indemnizație viageră, inclusiv și recalcularea acesteia, a fost dobândit de Valeria Șterbeț anterior modificărilor din 04 aprilie 2014 (în vigoare din 16 mai 2014) operate la art. 26 din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

În acest context, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că nu pot fi reținute argumentele recurente precum că prin Legea nr. 37 din 28 februarie 2020 pentru modificarea unor acte legislative au fost operate modificări în Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, respectiv, începând cu data de 01 ianuarie 2021 pensiile pentru vechime în muncă stabilite conform Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 se indexează în condițiile art. 13 din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii. Modificările operate în lege au prevăzut doar indexarea pensiei nu și indexarea indemnizațiilor viagere.

Or, după cum a fost menționat supra, intimata beneficiază de indemnizația lunară viageră în mărime de 95 % reieșind din salariul mediu lunar achitat Președintelui Curții Supreme de Justiție, ținând-se cont de indexarea salariului, începând cu 14 mai 2013 în temeiul hotărârii din 24 februarie 2014 a Judecătorei Centru, municipiul Chișinău menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău și încheierea din 23 iulie 2014 a Curții Supreme de Justiție.

La acest capitol, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar a menționa și Avizul consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 4ac-15/13 prin care s-a expus că atât pensia, cât și indemnizația lunară viageră a judecătorului în demisie se recalculează, ținându-se cont de salariul mediu al judecătorului în funcție.

Prin urmare, în temeiul Avizului consultativ nominalizat s-a format și o practică judiciară statuată prin deciziile Curții Supreme de Justiție Nr.3ra-1725/13 din 26 decembrie 2013 și nr.3ra-925/14 din 23 iulie 2014, prin care acțiunile depuse de Valeria Șterbeț împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, au fost admise.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție remarcă asupra temeiniciei concluziilor instanțelor de judecată ierarhic inferioare privind jurisprudența Curții Constituționale se menționează că, un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art.46 și, respectiv, art.1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică. Un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei (HCC nr.27 din 20 decembrie 2011).

Tot la acest capitol, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție evidențiază că prin decizia Curții Constituționale Nr.52 din 27 iunie 2017 s-a constatat constituționalitatea art.III al Legii nr.60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prin urmare

acesta urmează a fi aplicat în forma în care există, or, prin hotărârea menționată Curtea în pct. 25 „*subliniază că noile prevederi legale se vor aplica numai pentru viitor și numai pentru persoanele care au solicitat acordarea pensiei după intrarea acestora în vigoare, fără a se aduce atingere drepturilor de pensie stabilite anterior*”.

Conform art. 28 alin. (1) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, actele Curții Constituționale sunt acte oficiale și executorii, pe întreg teritoriul țării, pentru toate autoritățile publice și pentru toate persoanele juridice și fizice.

Totodată, art. 54 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova prevede că în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile, libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

Reieșind din cele expuse, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție apreciază ca fiind corectă concluzia instanțelor de judecată ierarhic inferioare precum că în pofida faptului că norma legală indicată a rămas în vigoare, aceasta nu poate fi aplicată la caz intimă, care a dobândit dreptul la indemnizație lunară viageră anterior, ci doar celor care au dobândit acest drept ulterior adoptării actului normativ.

Iar, potrivit hotărârii nr. 9 din 30 martie 2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. I pct. 22 și art. II-V din Legea nr. 358-XV din 31 iulie 2003 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, unde Curtea Constituțională a menționat că dreptul subiectiv, constituit în baza unei legi anterioare, nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Legea nouă nu este susceptibilă aplicării unor fapte din trecut, cazurile contrare intrând în contradicție cu art. 22 din Constituție.

Drept urmare, este litigim interesul intimă de a solicita anularea deciziei nr. 5480/1 din 01 iunie 2021 privind refuzul indexării indemnizației lunare viagere stabilită reclamantei Valeria Șterbeț, din motiv că pîrîtul nu și-a exercitat dreptul discreționar în conformitate cu scopul acordat de lege, potrivit art. 137 alin. (1) - (4) din Codul administrativ.

În acest context, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție apreciază ca fiind corecte constatările instanțelor de judecată ierarhic inferioare precum că autoritatea publică nu este complet liberă în utilizarea dreptului discreționar. Acțiunea administrativă trebuie să se bazeze pe o decizie discreționară cuvenită, concluzie ce se desprinde, în special, din prevederile art. 137 alin. (1) din Codul administrativ, potrivit căruia autoritățile publice „trebuie” să acționeze cu bună-credință în limitele legal stabilite și cu respectarea scopului pentru care le-a fost atribuit dreptul. Or, Casa Națională de Asigurări Sociale era obligată prin lege să își exercite discreția, însă fără erori discreționare.

Sintetizând cele reliefate supra, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată justetea soluției instanțelor de judecată ierarhic inferioare cu privire la admiterea cererii de chemare în judecată depusă de Valeria Șterbeț împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Chișinău, sectorul Centru) nr. 5480/1 din 01 iunie 2021 și actul administrativ adoptat în

procedura prealabilă nr. Ș-1165/21; Ș-1995/21 din 24 iunie 2021, ca fiind emise contrar legii, și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil cu privire la indexarea indemnizației viagere.

Față de cele relevate mai sus, având în susținere jurisprudența CEDO și anume cauza Rebai și alții contra Franței din 25 februarie 1995, nr.26561/1995, unde Curtea a menționat că „... art.6§1 al Convenției, nu impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeinduse pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes”, instanța de recurs consideră necesar de a respinge și alte argumente invocate în cererea de recurs în sensul celor descrise.

Pentru motivele expuse și având în vedere faptul că decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe sunt întemeiate și legale, iar criticele formulate în recurs sunt nejustificate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. a), art. 248 alin. (2) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se respinge recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se menține decizia din 26 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 17 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, emise în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Valeria Șterbeț împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil cu privire la indexarea indemnizației viagere.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Aliona Miron

Nicolae Craiu

Victor Burduh

Iurie Bejenaru